

Lausunto

07.08.2024

Asia: VN/15547/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 22 §:n ja sosiaalihuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kantanne ajokorttilausuntojen rajaamisesta pois julkisesta perusterveydenhuollosta

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry kannattaa lähtökohtaisesti toimia, joiden avulla terveydenhuollon resursseja pyritään kohdentamaan potilaiden hoitamiseen. EETU arvioi kuitenkin, etteivät ajokorttitodistukset ole oikea kohde karsia menoja. Tämän vuoksi emme kannata ehdotusta.

Ehdotus siirtäisi ajokykyarvion tekemisen terveyskeskuksen lääkäriltä yksityisille terveyspalveluille. Useimmissa tapauksissa terveyskeskuksen lääkäri tuntee potilaansa terveyshistorian paremmin, ja hänellä on helpommin saatavilla kattava tieto potilaan terveyshistoriasta. Näillä tekijöillä on merkitystä ajoturvallisuuden arvioinnin kannalta. Hyvänä asiana ehdotuksessa pidämme sitä, ettei lakiesitys koske erikoissairaanhoidoa.

Kiinnitämme lisäksi huomiota yksityisten terveyspalveluiden saatavuuteen. Varsinkin haja-asutusalueilla yksityisiä terveyspalveluita on vähemmän tarjolla. Tällöin ongelmaksi voi muodostua etäisyys terveyspalveluihin. Toisena haasteena voi olla se, että terveyspalveluiden tuottajia ja siten kilpailua yritysten välillä on haja-asutusalueilla vähemmän. Kolmas huomiomme koskee yksityisten terveyspalveluiden hinnoittelua. On olemassa riski, että lääkärintarkastusten siirtäminen yksityiselle sektorille nostaa selvästi hintoja.

Ajokortti on monelle kansalaisille välttämättömän lupa, joka mahdollistaa esimerkiksi työssäkäynnin, terveyden hoitamisen, harrastamisen ja yleensä osallisuuden yhteiskunnasta.

Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen vaikutuksista (jakso 4.2)? Onko lakiehdotuksella jotain sellaisia vaikutuksia, joita ei esitysluonnoksessa vielä ole otettu huomioon?

Ehdotuksessa ei ole otettu huomion sitä, että useissa suurissa kansansairauksissa (sydän- ja verisuonisairaudet, diabetes ja erilaiset neurologiset sairaudet) ajoterveyden arviointi on osa lääkärin antamaa ja valvomaan hoitoa. Ajokorttiryhmästä R1 ja R2 riippuen ajoterveydestarkastuksia tulee eri pitkäaikaissairauksia sairastavien kohdalla tehdä tiheämmin kuin muun väestön kohdalla. Siksi on mielestämme perusteltua, ettei lakiesitys koske erikoissairaanhoidon.

Traficommin ja erikoislääkäriyhdistysten suositusten mukaan ajoterveyden voi pitkäaikaissairaanhoidon kohdalla pätevimmin arvioida erikoisalan potilasta hoitava lääkäri. Ehdotus tarkoittaisi käytännössä sitä, että voidakseen saada ajokykyyään vastaavan ajoluvan, potilaan tulisi siirtyä julkiselta järjestäjältä yksityisen terveydenhuollon palvelun tuottajan asiakkaaksi. Tällaista ei voi edellyttää eikä se olisi taloudellisista syistä kaikille mahdollista.

Pitkäaikaissairaanhoidon kohdalla kyse ei ole pelkästään ajo-oikeutta varten kirjoitettavasta yksittäisestä todistuksesta. Pitkäaikaissairaanhoidon ja seurantaan liittyy usein kalliita kuvantamistutkimuksia ja säännöllisiä kontroleja, jolloin pienituloisella pitkäaikaissairaalla ei olisi mahdollisuutta maksaa enää välttämättömästä hoidostaan, jos aikoo säilyttää ajo-oikeutensa.

Kuljettaja vastaa itse omasta ajamisestaan eli siitä, että hän ajaa vain, jos hän kykenee siihen. Lääkäri tukee sairastavan ajokyvyn säilymistä neuvonnalla ja asianmukaisella hoidolla. Aktiivisella, ennakoivalla ajoterveysasioiden huomioimisella ja terveysriskien ennaltaehkäisyllä potilasta hoitavalla lääkärillä on keskeinen tehtävä ylläpitää kuljettajan ajokykyyä ja yleistä liikenneturvallisuutta. Monisairaiden ja pitkäaikaissairaanhoidon kohdalla ajoterveyden arviointi on osa pitkäaikaishoidon suhdetta.

Toteutuessaan ehdotus voisi johtaa siihen, että täysin ajokykuiset henkilöt menettäisivät ajo-oikeutensa ja ne, jotka eivät ole ajokykuisiä, saisivat oikeuden ajaa.

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä perusterveydenhuollossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista perusterveydenhuollossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu hyvinvointialueille: laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä erikoissairaanhoidossa alueellanne vuosittain? Kuinka suuri osa palvelun kustannuksista erikoissairaanhoidossa pystytään kattamaan palvelusta perittävillä asiakasmaksuilla?

-

Kysymys suunnattu yksityisille lääkäriasemille: Teillä laadittavien ajokorttilausuntojen kokonaismäärä vuosittain?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii lääkärin tehokasta työaikaa?

-

Hyvinvointialueille ja yksityisille lääkäriasemille suunnattu kysymys: Kuinka paljon yhden ajokorttilausunnon laatiminen vaatii sairaanhoitajan tehokasta työaikaa?

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta?

-

Kuikka Maarit
Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry – Pensionärsförbundens
intresseorganisation PIO rf